

**STICHTING
RECLAME CODE**

Per e-mail
Stichting Grootouders voor het Klimaat
t.a.v. de heer F.A. Vollenbroek
Albertlaan 5
3080 TERVUREN
België

Dossier 2022/00535

Amsterdam, 6 juli 2023

Geachte heer Vollenbroek,

Hierbij zend ik u een afschrift van de beslissing van de Reclame Code Commissie d.d. heden in bovengemeld dossier.

Indien u het met deze beslissing niet eens bent, kunt u daartegen in beroep gaan bij het College van Beroep.

Beroepsprocedure.

Het beroepschrift dient binnen 14 dagen na dagtekening van de uitspraak in het bezit te zijn van het College van Beroep, Postbus 75684, 1070 AR Amsterdam. Het beroepschrift moet bevatten:

- a. naam en adres
- b. aanduiding (dossiernummer), datum van de uitspraak
- c. de gronden van het beroep

De kosten voor het indienen van beroep bedragen:

- Particulieren: € 30,--.
- Bedrijven: € 500,-- tenzij het gaat om:
 - bedrijven die de door de Stichting Reclame Code op basis van het omslagstelsel gevraagde financiële bijdrage hebben betaald. In dit geval wordt € 250,-- per ingesteld beroep in rekening gebracht.

Voor nadere details ten aanzien van de kostenregeling verwijs ik u naar onze website <https://www.reclamecode.nl/NRC>.

De bijdrage voor het indienen van beroep dient te worden overgemaakt op ING bank nr. NL57 INGB 0005 349417 ten name van de Stichting Reclame Code.

Hoogachtend,
namens de Reclame Code Commissie

Mr. J.H.M. Borret-Bouritius
Secretaris

...voor verantwoorde reclame

Beslissing van de Reclame Code Commissie

In de zaak van : Stichting Grootouders voor het Klimaat, gevestigd te Tervuren (België),
klaagster,
tegen : Corendon International Travel B.V., gevestigd te Badhoevedorp, verweerder

De procedure

Klaagster heeft bij (twee) e-mails van 14 november 2022 bezwaar gemaakt tegen een aantal uitingen van verweerder.

Verweerder heeft verweer gevoerd bij e-mail van 9 december 2022.

De Reclame Code Commissie (hierna: de Commissie) heeft de klacht behandeld tijdens haar zitting van 9 februari 2023.

Klaagster werd vertegenwoordigd door dr. F. Vollenbroek en D. van Elk.

Verweerder heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om haar standpunt ter zitting nader toe te lichten.

De Commissie heeft de klacht op 7 maart 2023 afgewezen. Tegen deze beslissing heeft klager beroep ingesteld. Vervolgens heeft het College van Beroep (hierna: "het College") op 3 mei 2023 de beslissing van de Commissie, voor zover het betreft de afwijzing van de klacht tegen twee krantenadvertenties, bevestigd. Verder heeft het College de zaak teruggewezen naar de Commissie, voor wat betreft de mededelingen op de website van Corendon zoals bedoeld in onderdeel 7.4 van de beslissing van het College, met de instructie om ook te oordelen over "de nieuwe klachten over de website als vermeld in het beroepschrift", nadat Corendon desgewenst aanvullend verweer heeft kunnen voeren.

Onder verwijzing naar de beslissing van het College heeft het secretariaat van de Stichting Reclame Code (SRC) bij e-mail van 5 mei 2023 aan klagster verzocht om duidelijkere afdrucken over te leggen van de drie (na terugwijzing) door de Commissie te beoordelen uitingen, zoals vermeld in onderdeel 4.2 van de beslissing van het College.

In reactie hierop heeft klagster bij e-mail van 6 mei 2023 vier schermafdrucken (hierna ook: "printscreens") overgelegd.

Vervolgens heeft het secretariaat van SRC klagster bij e-mail van 12 mei 2023 verzocht om haar bezwaren tegen de drie in onderdeel 4.2 van de beslissing van het College vermelde uitingen in een aparte brief/e-mail aan de Commissie kenbaar te maken.

Klaagster heeft gereageerd bij e-mail van 19 mei 2023 met twee bijlagen, namelijk een brief van klagster van 18 mei 2023 en (opnieuw) bovengenoemde e-mail van 6 mei 2023 met printscreens.

Op deze e-mail heeft het secretariaat van SRC gereageerd bij e-mail van 23 mei 2023. Daarbij is vastgesteld dat klagster in haar brief van 18 mei 2023 niet alleen bezwaren uit tegen de uitingen,

zoals opgenomen in de door haar overgelegde printscreens, maar ook tegen nieuwe uitingen, na aanpassing van de website van verweerder. Vervolgens is meegedeeld dat de Commissie haar oordeel zal beperken tot de uitingen zoals bedoeld in onderdeel 4.2 van de beslissing van het College.

Corendon heeft verweer gevoerd bij e-mail van 5 juni 2023.

De Commissie heeft de klacht (na terugwijzing) behandeld tijdens haar zitting van 8 juni 2023. Klaagster werd vertegenwoordigd door dr. F. Vollenbroek. Verweerder heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om haar standpunt ter zitting nader toe te lichten.

De bestreden uitingen

Het betreft de volgende uitingen op de website van Corendon:

1a.

Een uiting waarin onder het kopje "Samen de wereld nog mooier maken" onder meer staat: "Als touroperator, luchtvaartmaatschappij én hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor een duurzamere vorm van vakantie vieren. Daarom nemen we verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden. Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden."

Iets verder staat op dezelfde pagina onder het kopje "Better Holidays" onder meer:

"Bij het samenstellen van onze reizen houden we rekening met mensen, milieu, natuur en cultuur zodat de vakantie niet alleen nu voor jou bijzonder is, maar straks ook voor de komende generaties."

1b.

Een uiting waarin (onder meer) eveneens de hierboven onder 1a aangehaalde tekst staat: "Als touroperator, luchtvaartmaatschappij ... t/m ... Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden." maar nu onder het kopje "Duurzaam toerisme".

2.

Een uiting waarin onder het kopje "Duurzamer en met hart voor een betere wereld" onder meer staat:

"Wil jij bewust vakantie vieren en tegelijkertijd genieten van de luxe en comfort die je graag hebt tijdens je vakantie? Vier dan je vakantie in een duurzamere accommodatie uit ons uitgebreide vakantieaanbod."

3.

Een uiting waarin onder het kopje "Wat jij kunt doen om duurzamer te reizen" onder meer staat: "Bereken de uitstoot van je vlucht(en) en compenseer deze. Bij Corendon kun je bij de boeking een bedrag toevoegen voor het planten van bomen. Zo doe je iets terug voor de wereld."

De bij de klacht overgelegde afdruk van uiting 1a, gemaakt in november 2022, is als bijlage 1 in kopie aan deze uitspraak gehecht.

De bij de klacht overgelegde afdrukken van de uitingen 1b, 2 en 3, alle gemaakt op 18 maart 2023, zijn als bijlagen 2, 3 respectievelijk 4 in kopie aan deze uitspraak gehecht.

Samenvatting van de klacht

Tegen de verschillende bestreden uitingen heeft klager de hieronder genoemde bezwaren.

Ad 1a.

Het hier gestelde, meer in het bijzonder de claim dat Corendon ervoor gaat zorgen dat hun vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn, en de claim zij ervoor kan zorgen dat er een leefbare wereld overblijft voor de volgende generaties, kan Corendon niet waarmaken. De broeikasgas emissies van vliegtuigen kunnen immers niet of nauwelijks door Corendon worden beïnvloed. Door middel van haar reclames spoort Corendon consumenten intussen wel aan om meer vliegreizen te maken.

Zoals vermeld in klagsters beroepsschrift bij het College van Beroep is de onderhavige tekst door Corendon aangepast nadat klagster een klacht had ingediend bij de Commissie.

De aangepaste tekst luidt:

“Als touroperator, luchtvaartmaatschappij én hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor een duurzamere vorm van vakantie vieren. We doen wat we kunnen om vakanties zo duurzaam mogelijk te maken, maar echt duurzame vliegvakanties bestaan nog niet helaas.”

Deze tekst is wel eerlijk, aldus klagster, maar geeft de reiziger nog steeds geen inzicht in de CO2 uitstoot van zijn reis en de mogelijke gevolgen.

Ad 1b.

Mogelijk heeft Corendon over het hoofd gezien dat de tekst “Als touroperator, luchtvaartmaatschappij ... t/m ... Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden.” ook nog op een andere webpagina stond, en wel onder het kopje “Duurzaam toerisme”.

Nadat Corendon het beroepschrift van klagster had ontvangen, heeft zij ook deze pagina aangepast. Het kopje “Duurzaam toerisme” is vervangen door “Duurzamer op vakantie” en de tekst eronder is nu gelijklopend aan de hierboven onder Ad 1a aangehaalde tekst (“Als touroperator, luchtvaartmaatschappij ... t/m ... bestaan nog niet helaas”, gevolgd door “Bekijk hier wat wij doen en hoe jij ook een steentje kunt bijdragen”).

Wat Corendon doet en wat de passagiers kunnen doen, volgens de website van adverteerder, blijkt echter niet meer dan druppels op een gloeiende planeet, aldus klagster.

Ad 2.

De keuze voor een duurzamere accommodatie is pure greenwashing. Op een andere pagina (<https://nieuws.corendon.nl/onze-voetafdruk/>) wordt immers gesteld dat 90% van de milieudruk van een vliegreis gerelateerd is aan de CO2 uitstoot.

Na ontvangst van het beroepschrift heeft Corendon ook de onderhavige uiting aangepast.

De tekst luidt nu:

“Als touroperator, luchtvaartmaatschappij én hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor een duurzamere vorm van vakantie vieren. We doen wat we kunnen om vakanties zo duurzaam mogelijk te maken, maar écht duurzame vliegvakanties bestaan (nog) niet helaas. Natuurlijk kun je wel duurzamere keuzes maken voor je vakantie, door bijvoorbeeld te verblijven in een duurzamere accommodatie uit ons uitgebreide vakantieaanbod. Je vindt deze accommodaties onderaan deze pagina, dus kijk snel verder voor informatie, prijzen en beschikbaarheid.”

Als je verder klikt is de volgende tekst te vinden:

“Wil jij bewust vakantie vieren en tegelijkertijd genieten van de luxe en comfort die je graag hebt tijdens je vakantie? Door te kiezen voor een duurzamere accommodatie maak je een betere keuze voor de wereld. Alle accommodaties uit ons duurzame aanbod hebben een erkend certificaat voor duurzaamheid. Kies je voor zo'n hotel of appartementencomplex, dan kies je bewust voor een reis met meer aandacht voor mens, dier en milieu.”

Corendon probeert de aspirant passagier het gevoel te geven dat hij/zij goed bezig is, maar de CO₂ uitstoot van de vlucht is de olifant in de kamer die onbenoemd blijft, aldus klaagster.

Ad 3.

De uiting onder 3. klinkt als: je brengt weliswaar schade toe aan de wereld, maar je herstelt die schade gedeeltelijk door het planten van bomen. Compensatie is echter onmogelijk. In dit verband verwijst klaagster naar de beslissingen van de Commissie in de dossiers 2021/00180, 2021/00190 en de beslissingen van de Commissie en het College van Beroep in dossier 2022/00100.

Inmiddels heeft Corendon ook de onderhavige pagina aangepast. Nu is vermeld dat je bij Corendon Sustainable Aviation Fuel (SAF) kunt kopen, waardoor je “een bijdrage levert aan een lagere CO₂-uitstoot van je vliegtuig”. Als je doorklikt kom je op de site <https://nieuws.corendon.nl/verlaag-je-uitstoot-vlieg-op-duurzamere-kerosine/> waar staat: “SAF heeft zo'n 80% minder CO₂-uitstoot dan traditionele kerosine, waardoor je de CO₂-uitstoot van jouw vliegtuig kunt verminderen”.

Hiermee wordt de suggestie gewekt dat je de CO₂ uitstoot van jouw vliegtuig met wel 80% kunt verminderen, maar dat is niet het geval, aldus klaagster.

Ook is vermeld dat SAF gemaakt wordt van onder meer oud frituurvet en landbouwafval. Gesteld wordt:

“Het is dus geen traditionele fossiele brandstof en hierdoor is de CO₂-uitstoot per eenheid aanzienlijk lager. Door jouw bijdrage voor SAF zorg je voor daadwerkelijk minder CO₂-uitstoot. En hoe meer mensen dat doen, hoe groter de vraag naar en productie van SAF wordt. Zo kunnen er straks nog meer mensen op SAF vliegen.”

Hiermee wordt gesuggereerd dat SAF zelf CO₂-neutraal is, maar dat is niet het geval, zo oordeelde de Oostenrijkse Werberat onlangs.

Ook is bekend dat de hoeveelheid SAF die kan worden geproduceerd volstrekt ontoereikend is om significant bij te dragen aan de vraag naar kerosine. Daarvoor zijn grote hoeveelheden elektriciteit en waterstof nodig, die wellicht over 20 jaar beschikbaar zijn.

Klaagster concludeert als volgt.

- a. Corendon past telkens de website aan zodra zij kennis heeft genomen van de kritiek van klaagster.
- b. Corendon probeert de klant het gevoel te geven dat vliegen steeds duurzamer wordt en bagatelliseert zo het probleem.
- c. Er bestaan hoge verwachtingen van innovatie: de vliegtuigen van de toekomst zullen veel schoner zijn en er is een goede kans dat klimaat-neutrale brandstoffen kunnen worden ingezet zodra die uit waterstof kunnen worden geproduceerd. Deze ontwikkelingen duren echter tientallen jaren. Een voorschot nemen op toekomstige innovaties betekent dat de emissies voorlopig alleen maar toenemen. De luchtvaart zal eerst moeten krimpen om op termijn weer te kunnen groeien, aldus klaagster.

Zij roept de Commissie op om:

1. Uit te spreken dat Corendon moet stoppen met misleidende informatie en greenwashing.
2. Uit te spreken dat reisorganisaties juiste en volledige informatie moeten geven in hun advertenties en websites over de klimaatimpact van de aangeboden vliegreis.
3. Reisorganisaties op te roepen afspraken te maken om reclame voor korte vliegvakanties naar verre oorden te staken.
4. Dit dossier in het perspectief te zien van de missie van de Commissie, waarin 'verantwoord', 'betrouwbaarheid' en 'geloofwaardigheid' sleutelbegrippen zijn bij het maken van reclame.

Samenvatting van het verweer

Het College heeft de klacht duidelijk afgebakend, in onderdeel 7.4 van zijn beslissing. Het gaat om "de teksten die (...) die onder randnummer 4.2 van deze beslissing cursief zijn weergegeven". Daarnaast heeft het secretariaat van SRC in zijn e-mails van 5 en 23 mei 2023 bevestigd dat de klacht uitsluitend betrekking heeft op de uitingen zoals vermeld in onderdeel 4.2 van de beslissing van het College van Beroep.

Gelet hierop zal Corendon enkel inhoudelijk verweer voeren tegen de klachten over bovenbedoelde uitingen. Desalniettemin benadrukt zij zekerheidshalve dat de nieuwe teksten op haar website niet in strijd zijn met de Nederlandse Reclame Code (hierna: "NRC"), daaronder begrepen de Bijzondere Reclame Codes.

Klaagster beroept zich niet op artikelen van de NRC waarmee de bestreden teksten in strijd zouden zijn. Daarom is de klacht onvoldoende gemotiveerd, terwijl blijkens artikel 7 lid 1 van het Reglement betreffende de Reclame Code Commissie en het College van Beroep in beginsel alleen gemotiveerde klachten tegen specifieke reclame-uitingen in behandeling worden genomen. Naar de mening van Corendon zijn de bestreden teksten ook geen reclame-uitingen in de zin van de NRC.

Met betrekking tot de verschillende bezwaren merkt Corendon het volgende op.

Ad 1a.

Zoals vastgesteld door klagster heeft Corendon de hier bestreden tekst inmiddels verwijderd, ondanks het feit dat Corendon van mening is dat er geen sprake is van reclame. Volledigheidshalve benadrukt Corendon dat er in dit geval geen sprake is van duurzaamheidsreclame zoals bedoeld in artikel 1 van de (op 1 februari 2023 in werking getreden) Code voor Duurzaamheidsreclame (CDR) noch van een milieuclaim in de zin van de ten tijde van het oorspronkelijke printscreen van klager geldende Milieu Reclame Code (MRC). Voor zover de Commissie mocht oordelen dat er wel sprake is van een milieuclaim, is deze claim niet misleidend als bedoeld in artikel 2 MRC.

Verder wijst Corendon erop dat een deel van de bestreden tekst, namelijk: "*Bij het samenstellen van onze reizen houden we rekening met mensen, milieu, natuur en cultuur, zodat de vakantie niet alleen nu voor jou bijzonder is, maar straks ook voor de komende generaties.*" een door de Algemene Nederlandse Vereniging van Reisondernemingen (ANVR) voorgeschreven tekst is. Alle aangesloten reisorganisaties zijn verplicht om deze mededeling op te nemen op hun website.

Ten slotte wijst Corendon erop dat zij het belangrijk vindt om zo zorgvuldig mogelijk over duurzaamheid te communiceren. Daarom analyseert zij haar uitingen continu en past deze zo nodig aan om miscommunicatie te voorkomen.

Ad 1b.

Aangezien de hier bestreden tekst identiek is aan die bedoeld onder Ad 1a, verwijst Corendon voor haar verweer naar het gestelde onder Ad 1a. Verder is ook deze tekst inmiddels aangepast.

Ad 2.

Het verweer zoals hierboven opgenomen onder Ad 1a, is ook van toepassing op de hier bestreden uiting. Bovendien is de tekst inmiddels aangepast.

Ter aanvulling merkt Corendon op dat de onderhavige tekst overduidelijk geen duurzaamheidsclaim bevat in de zin van de CDR. De tekst suggereert namelijk niet dat vakantie vieren in één van de duurzamere accommodaties van Corendon een positieve, minder of geen invloed heeft op het milieu.

Ad 3.

Het verweer zoals hierboven opgenomen onder Ad 1a, is ook van toepassing op hier bestreden uiting. Bovendien is de tekst, zoals geconstateerd door klagster, inmiddels aangepast.

Naar aanleiding van de verschillende door klagster getrokken conclusies merkt Corendon het volgende op.

Ad a.

Corendon heeft alle door klagster aangehaalde teksten op de website aangepast, omdat zij het belangrijk vindt om zo zorgvuldig mogelijk over duurzaamheid te communiceren.

Ad b.

Om zo transparant mogelijk te zijn, informeert Corendon haar websitebezoekers door middel van haar teksten over de stappen die zij onderneemt. De klanten worden louter gewezen op verschillende doelstellingen en investeringen van Corendon. Er is geen sprake van bagatellisering.

Ad c.

De conclusie dat hoge verwachtingen bestaan van innovatie is van algemene aard en heeft geen betrekking op specifieke uitingen van Corendon. Derhalve zal Corendon hier niet inhoudelijk op ingaan.

De mondelinge behandeling

Het standpunt van klagster is nader toegelicht. Op die toelichting zal voor zover nodig worden teruggekomen in het oordeel.

Het oordeel van de Commissie

1.

De Commissie stelt het volgende voorop.

i.

Anders dan klagster bij haar oproep aan de Commissie aan het slot van de klacht lijkt te veronderstellen, is de Commissie niet bevoegd om -kort gezegd- in het algemeen te bepalen of en zo ja op welke wijze reisorganisaties reclame zouden moeten maken, maar kan zij alleen concrete reclame-uitingen toetsen aan de NRC, daaronder begrepen de daarvan deel uitmakende Bijzondere Reclame Codes.

ii.

De Commissie zal haar oordeel beperken tot de uitingen zoals bedoeld in onderdeel 4.2 van de beslissing van het College in het onderhavige dossier, zoals reeds aan klagster is meegedeeld bij

Dossier 2022/00535

e-mail van 23 mei 2023 van het secretariaat van SRC, en zich dus niet uitspreken over nieuwe in de klacht genoemde uitingen, na aanpassing van de website van adverteerder.

iii.

Anders dan door verweerder is aangevoerd, zijn de in voornoemd onderdeel 4.2 bedoelde uitingen alle aan te merken als reclame-uitingen in de zin van artikel 1 NRC. De betreffende onderdelen van de website van Corendon houden immers door tekst en opmaak onmiskenbaar een openbare (in)directe aanprijzing in van diensten van Corendon.

Verder treft het verweer dat de klacht onvoldoende is gemotiveerd, omdat klagster geen specifieke bepalingen van de NRC noemt, geen doel. Ook zonder uitdrukkelijke verwijzing naar één of meer van die bepalingen kan een klacht voldoende gemotiveerd zijn. Dat is hier het geval; klagsters bezwaren zijn voldoende duidelijk.

Met betrekking tot de verschillende bestreden uitingen oordeelt de Commissie als volgt.

2.

Ad 1a.

De hier bestreden uiting, die blijkens de daarvan door klagster overgelegde afdruk dateert van november 2022, moet worden aangemerkt als een milieclaim in de zin van artikel 1 van de tot 1 februari 2023 geldende MRC. Door de inhoud van deze uiting wordt immers expliciet gerefereerd aan milieaspecten verbonden aan de diensten van Corendon, zoals bedoeld in artikel 1 MRC. Zo wordt gesproken over door Corendon genomen *“maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden. Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden”* en zegt Corendon:

“Bij het samenstellen van onze reizen houden we rekening met mensen, milieu, natuur en cultuur zodat de vakantie niet alleen nu voor jou bijzonder is, maar straks ook voor de komende generaties.”

Klagster heeft specifiek bezwaar gemaakt tegen de mededeling van Corendon *“Daarom nemen we verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden.”*. Deze stelling kan Corendon volgens klagster niet waarmaken, omdat de broeikasgas emissies van vliegtuigen niet of nauwelijks door haar kunnen worden beïnvloed.

Gelet op deze gemotiveerde betwisting had het op de weg van verweerder gelegen om aan te tonen dat zij maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat haar vakantiebestemmingen *“net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden”*. Dat heeft verweerder echter niet gedaan. Zij heeft -voor zover hier van belang- volstaan met het verweer dat er geen sprake is van een milieclaim, althans niet van een misleidende milieclaim.

Nu verweerder de juistheid van haar claim betreffende maatregelen om ervoor te zorgen dat haar vakantiebestemmingen *“net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden”* niet heeft aangetoond, acht de Commissie de uiting in strijd met de artikelen 2 en 3 MRC.

De Commissie komt niet meer toe aan een beoordeling van het tekstgedeelte *“Bij het samenstellen van onze reizen houden we rekening met mensen, milieu, natuur en cultuur zodat de vakantie niet alleen nu voor jou bijzonder is, maar straks ook voor de komende generaties.”*, nu de uiting reeds om bovengenoemde reden in strijd is met de MRC en klagster haar klacht tegen dit tekstgedeelte onvoldoende heeft toegelicht.

3.

Ad 1b.

De hier bestreden uiting, die blijktens de daarvan door klagster overgelegde afdruk dateert van 18 maart 2023, moet worden aangemerkt als een milieclaim in de zin van artikel 1 van de vanaf 1 februari 2023 geldende CDR. Door de inhoud van deze uiting wordt immers gesuggereerd dat een activiteit van Corendon een positieve invloed heeft op het milieu, zoals bedoeld in artikel 1 CDR. Zo wordt gesproken over door Corendon genomen *“maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden”*.

Evenals hiervoor onder 2 overwogen had het op de weg van verweerder gelegen om tegenover klagster gemotiveerde betwisting van de hierboven aangehaalde tekst aan te tonen dat zij maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat haar vakantiebestemmingen *“net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden”*. Dat heeft verweerder echter niet gedaan. Zij heeft -voor zover hier van belang- volstaan met het verweer dat er geen sprake is van duurzaamheidsreclame als bedoeld in de CDR.

Nu verweerder de juistheid van haar claim betreffende maatregelen om ervoor te zorgen dat haar vakantiebestemmingen *“net zo mooi blijven als ze nu zijn en we een leefbare wereld houden”* niet heeft aangetoond, acht de Commissie de uiting in strijd met artikel 3.1 CDR. Op grond van deze bepaling dient een zogenoemde *“duurzaamheidsclaim”*, in artikel 1 CDR gedefinieerd als *“milieclaim of ethische claim”*, *“op duidelijke, specifieke, juiste en ondubbelzinnige wijze te worden gepresenteerd”*.

Een duurzaamheidsclaim mag de gemiddelde consument niet misleiden over duurzaamheidsaspecten van het aangeprezen product en zo de consument ertoe brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen. In de veronderstelling dat Corendon bovenbedoelde maatregelen treft, kan de gemiddelde consument ertoe besluiten een reis te boeken bij Corendon, welk besluit hij, zonder die veronderstelling, wellicht niet had genomen.

4.

Ad 2.

De hier bestreden uiting, die blijktens de daarvan door klagster overgelegde afdruk dateert van 18 maart 2023, moet worden aangemerkt als een milieclaim in de zin van artikel 1 van de vanaf 1 februari 2023 geldende CDR. Door de inhoud van deze uiting wordt immers gesuggereerd dat een door Corendon aangeboden product, namelijk *“een duurzamere accommodatie uit ons uitgebreide vakantieaanbod”* een positieve of minder invloed heeft op het milieu, zoals bedoeld in artikel 1 CDR. Zo wordt in het kader van deze duurzamere accommodatie gesteld: *“Wil jij bewust vakantie vieren”* en is het betreffende tekstgedeelte, blijktens de overgelegde afdruk, te vinden onder *“Home > Duurzamer reizen – Bewust op vakantie | Corendon”*. Bovendien staat naast het kopje *“Duurzamer en met hart voor een betere wereld”* een groen/wit logo met daarin een blad en het woord (in hoofdletters) *“green”*.

Mede gelet op klagsters toelichting ter zitting vat de Commissie de klacht tegen de onderhavige uiting op in die zin dat hierin ten onrechte wordt voorbijgegaan aan de CO₂ uitstoot die een vliegreis met Corendon naar de betreffende accommodatie meebrengt.

Zoals hiervoor onder 3 is overwogen, dient een *“duurzaamheidsclaim”* (daaronder begrepen een milieclaim) *“op duidelijke, specifieke, juiste en ondubbelzinnige wijze te worden gepresenteerd”*. Van een presentatie die aan al deze voorwaarden voldoet, is geen sprake, nu de absolute zinsnede *“Wil jij bewust vakantie vieren”* zich niet onmiskenbaar laat verenigen met de CO₂

uitstoot die -naar verweerder niet heeft weersproken- een vliegreis met Corendon naar de betreffende accommodatie meebrengt.

Gelet op het bovenstaande is de uiting in strijd met artikel 3.1 CDR. Een duurzaamheidsclaim mag de gemiddelde consument niet misleiden over duurzaamheidsaspecten van het aangeprezen product en zo de consument ertoe brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen. In de veronderstelling dat men "bewust" vakantie viert kan de gemiddelde consument ertoe besluiten een accommodatie met vlucht te boeken bij Corendon, welk besluit hij, zonder die veronderstelling, wellicht niet had genomen.

5.

Ad 3.

De hier bestreden uiting, die blijktens de daarvan door klagster overgelegde afdruk dateert van 18 maart 2023, moet worden aangemerkt als een milieuclaim in de zin van artikel 1 van de vanaf 1 februari 2023 geldende CDR. Door de inhoud van deze uiting wordt immers gesuggereerd dat een door Corendon aangeboden product, namelijk een vlucht, minder of geen invloed heeft op het milieu, zoals bedoeld in artikel 1 CDR. Zo wordt gesteld:

"Bereken de uitstoot van je vlucht(en) en compenseer deze. Bij Corendon kun je bij de boeking een bedrag toevoegen voor het planten van bomen. Zo doe je iets terug voor de wereld." Onder verwijzing naar de beslissingen van de Commissie in de dossiers 2021/00180, 2021/00190 en de beslissingen van de Commissie en het College van Beroep in dossier 2022/00100 heeft klagster gesteld dat compensatie onmogelijk is. Verweerder heeft deze stelling niet weersproken, maar heeft -voor zover hier van belang- volstaan met het verweer dat er geen sprake is van duurzaamheidsreclame als bedoeld in de CDR.

Nu verweerder de juistheid van de onderhavige claim niet heeft aangetoond, acht de Commissie ook deze uiting in strijd met artikel 3.1 CDR. Een duurzaamheidsclaim mag de gemiddelde consument niet misleiden over duurzaamheidsaspecten van het aangeprezen product en zo de consument ertoe brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen. In de veronderstelling dat men de uitstoot van zijn vlucht kan compenseren, kan de gemiddelde consument ertoe besluiten een vlucht te boeken bij Corendon, welk besluit men zonder die veronderstelling wellicht niet had genomen.

6.

Aangezien verweerder de bestreden uitingen inmiddels heeft verwijderd, zal de Commissie een aanbeveling voor zover nog nodig doen.

7.

Gelet op het bovenstaande wordt als volgt beslist.

De beslissing

Gelet op het oordeel onder 2 acht de Commissie uiting 1a in strijd met de artikelen 2 en 3 MRC. Gelet op het oordeel onder 3, respectievelijk 4 en 5 acht de Commissie uiting 1a, uiting 2 respectievelijk uiting 3 in strijd met artikel 3.1 CDR. Zij beveelt verweerder voor zover nodig aan om niet meer op een dergelijke wijze reclame te maken.

Dossier 2022/00535

Partijen hebben, voor zover zij in het ongelijk zijn gesteld, de mogelijkheid tegen deze uitspraak beroep aan te tekenen bij het College van Beroep, onder gelijktijdige storting van het voor de behandeling van het beroep verschuldigde bedrag.

Het beroepschrift dient binnen 14 dagen na dagtekening van deze beslissing in het bezit te zijn van het College van Beroep, waarvan het secretariaat gevestigd is te Amsterdam.

Het postadres van het secretariaat is: postbus 75684, 1070 AR Amsterdam. Het beroepschrift kan daarnaast binnen deze termijn per e-mail worden verzonden aan klacht@reclamecode.nl.

De voorzitter

De secretaris

Mr. L. Voetelink

Mr. J.H.M. Borret-Bouritius

Gewezen door mr. L. Voetelink, voorzitter, mr. E. Calvelo Muiño, T. Claassen, E. Magermans en mr. R. Oostingh, leden.

Amsterdam, 6 juli 2023

Print screen:

entie vieren m... x +

https://nieuws.coredon.nl/.../duurzamer...

De meisjes van Sch... Tervuren ■ Problemen met Wi... ■ sustainable trade ■ Dismissal of Prager ■ Comitology Register ■ Old Gorhambury ... ■ Series van oer Bau...

Onze voetafdruk

Duurzamer inkopen

Bewuster reizen

Beter voor onszelf en anderen

Samen de wereld nóg mooier maken...

Als toeroperator luchtvaartmaatschappij en hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor een duurzame reis van vakantie naar... Daarom nemen we verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen niet zo mooi blijven als ze nu zijn, en we een leefbare wereld houden. **Zodat volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden.**

Gezond, goed en goed voor de natuur. Dat zijn drie belangrijke pijlers van ons bedrijf. Daarom werken we samen met hotels en agenten op onze bestemmingen met oplossingen voor duurzame reizen. Het is niet alleen om de natuur te behouden, maar ook om onze partners verantwoord te helpen en te inspireren om ook duurzamer te ondernemen.

Better holidays

Bij het samenstellen van onze reizen houden we rekening met mensen, milieu, natuur en cultuur. Zodat de vakantie niet alleen voor jou bijzonder is, maar ook voor de komende generaties.

Of het nu gaat om vakanties waarbij je geniet van onze lokale cultuur, natuur, of lokale cultuur belevt. Meerdere mensen ontmoet of een heerlijk lokaal gerecht proeft, we zetten ons samen met onze partners om de negatieve impact van vakanties zoveel mogelijk te verminderen of te beperken, en de positieve te maximaliseren.

En daarom... even nu we niet denken aan de ontwikkelingen op de bestemming, voor jou als reiziger, maar ook voor de mensen die op de vakantiebestemming werken.

ERZORGING Uitleg

- (Ultra) All Inclusive
- Volpension
- Halfpension
- Logies en ontbijt
- Logies

ANTAL STERREN

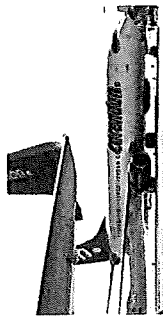
- 2 - sterren (65)
- 3 - sterren (475)
- 4 - sterren (734)
- 5 - sterren (485)

EISDUUR

- 1-6 dagen
- 7-9 dagen
- 10 en meer dgn

EOORDELING

- en hoger (1207)
- en hoger (1126)
- en hoger (760)
- en hooger (126)

Corendon Dutch Airlines

Corendon heeft sinds 2011 een eigen luchtvaartmaatschappij, Corendon Dutch Airlines (CND) beschikt over drie vliegtuigen van het type Boeing 737-800 met 189 stoelen. Jaarlijks vliegen we naar meer dan vijftig bestemmingen. De thuishaven is Amsterdam Airport Schiphol, maar we vliegen ook vanaf kleinere Nederlandse luchthavens zoals Maastricht, Rotterdam, Groningen en Eindhoven. Daarnaast vliegen we sinds de zomer van 2022 vanaf de Duitse luchthavens Düsseldorf, Keulen en Münster/Osnabrück. Naast Corendon Dutch Airlines heeft

Cockpit- en cabinepersoneel

Corendon selecteert en traint het cabinepersoneel met uiterste zorg. Een team van betrokken pursers, cabin attendants, captains en first officers verwelkomen je tijdens het aan boord gaan. Tijdens de vlucht zorgen het cockpit- en cabinepersoneel ervoor dat je zo comfortabel en prettig mogelijk op je vakantiebestemming aankomt. Zij voorzien je van alle nuttige informatie met betrekking tot jouw vlucht en zijn getraind om jouw veiligheid te waarborgen. Zin in eten of drinken? Bestel een maaltijd, drinkin afenrek via ons AirC

Corendon Hotels & Resorts

Het hotelportfolio van Corendon Hotels & Resorts bestaat momenteel uit elf hotels. Op Curaçao zijn we de trotse eigenaar van het Corendon Mangrove Beach Resort en het Livingstone Jan Thiel Resort. Op Ibiza staat ons viersterren All Inclusive Marble Stella Maris Resort. In Turkije bieden we twee populairste badplaatsen langs de Turkse kust. In Amsterdam en omgeving vind je ons Corendon Village Hotel, het Corendon City Hotel en The College Hotel

Duurzaam toerisme

Als touroperator, luchtvaartmaatschappij én hotelorganisatie dragen we een grote verantwoordelijkheid voor duurzaam reizen. Daarom nemen we verschillende maatregelen om ervoor te zorgen dat onze vakantiebestemmingen net zo mooi blijven zoals ze nu zijn. Hierdoor behouden we een leefbare wereld zodat de volgende generaties ook hun horizon kunnen verbreden. Want samen bereiken we meer dan alleen. Bekijk hier wat wij doen en hoe jij ook een steentje kunt bijdragen.

- Laagsteprijsgarantie* ✓
- Gratis omboekgarantie* ✓
- Geld Terug Garantie* ✓
- Gratis annuleren* ✓
- Trusipilot

Meer info

Home - Duurzamer reizen - Bewust op vakantie | Corendon

REISGEZELSCHAP
 Kamer 1: 2 Personen
 Wijzig Reisgezelschap >

BESTEMMINGEN

- Nederland (2)
- Bali (1)
- Bulgarije (4)
- Curacao (2)
- Egypte (10)
- Griekenland (73)
- Indonesië (1)
- Portugal (17)
- Spanje (84)
- Turkije (76)

VERTREKPERIODE
 Tussen
 En
 maart 2023

Kunnen wij je helpen? >

Wilt u duurzamer reizen en tegelijkertijd genieten van de luxe en comfort die u graag hebt tijdens uw vakantie? Vier dan je vakantie in een duurzamer accommodatie uit ons uitgebreide vakantieaanbod. Je vindt deze accommodaties onderaan deze pagina, dus kijk snel verder voor informatie, prijzen en beschikbaarheid.

lees meer >
Vakantie met Green
 269 aanbiedingen

Meer info

t doen om duurzamer: X +

https://nieuws.corendon.nl/wat-jij-kunt-doen-om-duurzamer-te-reizen/

corendon

Q&A

[Nieuws](#) [Inspiratie](#) [Beeldbank](#) [Over Corendon](#) [Corendon Duurzaam](#) [Contact](#)

[Nieuwspagina](#) > Wat jij kunt doen om duurzamer te reizen

Wat jij kunt doen om duurzamer te reizen

Voordat je gaat...

Bereken de uitstoot van je vlucht(en) en compenseer deze.

Bij Corendon kun je bij je boeking een bedrag toevoegen voor het planten van bomen. Zo doe je iets terug voor de wereld. Via bijvoorbeeld www.flyonsaf.com/ of www.treesforall.nl kun je de exacte uitstoot van je vlucht berekenen en direct compenseren of reduceren. We zijn momenteel bezig om de boekingsmodule aan te passen, zodat je straks ook via Corendon je uitstoot kunt verminderen.

Als het mogelijk is, kies dan voor een directe vlucht.

Juist bij de start en landing van een vliegtuig komen veel schadelijke stoffen vrij. Een rechtstreekse vlucht is meestal het efficiëntst. Vliegen zorgt echter altijd voor uitstoot.

Neem een (linnen) tasje mee voor boodschappen.

Zo voorkom je het gebruik van plastic tasjes in de supermarkt.

Neem een hervulbare waterfles mee.

Op de meeste Europese bestemmingen en op de ABC-eilanden kun je water uit de kraan prima drinken. Vul daar je eigen fles mee: dat scheelt een hele hoop wegwerpflesjes!